

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра обліку і аудиту

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ПРЯМИХ ВИТРАТ
ВИРОБНИЦТВА І ЇХ
ОПТИМІЗАЦІЯ

ІЖАК СІЛВЕСТЕР ТОМАШОВИЧ

Студент IV-го курсу

Освітня програма «Облік і оподаткування»

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 8 / 22 листопада 2022 року

Науковий керівник:

Макарович Вікторія Костянтинівна
кандидат економічних наук, доцент

Завідувач кафедру _____:

Бачо Роберт Йосипович
доктор економічних наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 2023 року

Протокол № _____ / 2023

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра обліку і аудиту

Кваліфікаційна робота

**БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ТА АНАЛІЗ ПРЯМИХ ВИТРАТ
ВИРОБНИЦТВА І ЇХ
ОПТИМІЗАЦІЯ**

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконав: студент IV-го курсу

Іжак Сілвестер Томашович

Освітня програма «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: **Макарович Вікторія Костянтинівна**

кандидат економічних наук, доцент

Рецензент: **Пейтер Людвиг Алайшович**

директор ТОВ «БК Будрес Пром»

Берегове
2023

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Számvitel és Auditálás Tanszék

**A KÖZVETLEN TERMELÉSI KÖLTSÉGEK SZÁMVITELE, ELEMZÉSE
ÉS OPTIMALIZÁLÁSA**

Szakedolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Izsák Szilveszter
IV. évfolyamos hallgató
Képzési program: Számvitel és adóügy

Témavezető: Makarovics Viktória
gazdasági tudományok kandidátusa, docens

Recenzens: Péter Ludvig
A „BK BUDRES PROM” Kft. igazgatója

Beregszász – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
BEVEZETÉS	8
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ПРЯМИХ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА	10
1.1. Прямі витрати як об'єкт бухгалтерського обліку	10
1.2. Нормативно-правова база регулювання обліку прямих витрат виробництва	19
1.3. Значення, завдання та джерела інформації аналізу прямих витрат виробництва	24
РОЗДІЛ II. МЕТОДИКА ОБЛІКУ ПРЯМИХ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА	27
2.1. Загальна фінансово-економічна характеристика підприємства	27
2.2. Специфіка обліку прямих витрат виробництва: вітчизняний та зарубіжний досвід	45
2.3. Напрями удосконалення обліку прямих витрат виробництва	60
РОЗДІЛ III. АНАЛІЗ ПРЯМИХ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА ТА ЇХ ОПТИМІЗАЦІЯ	65
3.1. Методика аналізу прямих витрат виробництва	65
3.2. Оптимізація прямих витрат виробництва в сучасних умовах господарювання	68
3.3. Використання методів оптимізації прямих витрат виробництва	82
ВИСНОВКИ	88
KÖVETKEZTETÉSEK	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90
ДОДАТКИ	97
СПИСОК ДОДАТКІВ	98
АНОТАЦІЯ	
ANNOTÁCIÓ	
ANNOTATION	

TARTALOM

BEVEZETÉS UKRÁN NYELVEN	5
BEVEZETÉS MAGYAR NYELVEN	8
FEJEZET I. A KÖZVETLEN TERMELÉSI KÖLTSÉGEK SZÁMVITELÉNEK ELMÉLETI ALAPJAI ÉS ELEMZÉSE.....	10
1.1. Közvetlen költségek, mint a számvitel objektumai.....	10
1.2. A közvetlen termelési költségek számvitelének normatív-jogi szabályozása .	19
1.3. A közvetlen termelési költségelemzés jelentése, feladatai és információforrásai	24
FEJEZET II. A KÖZVETLEN TERMELÉSI KÖLTSÉGEK ELSZÁMOLÁSÁNAK MÓDSZERTANA.....	27
2.1. A vállalkozás általános pénzügyi és gazdasági jellemzői.....	27
2.2. A közvetlen termelési költségek elszámolásának sajátosságai	45
2.3. A közvetlen termelési költségek számvitelének módszertani javítása	60
FEJEZET III. A KÖZVETLEN TERMELÉSI KÖLTSÉGEK ELEMZÉSE ÉS OPTIMALIZÁLÁSA.....	65
3.1. A közvetlen termelési költségek elemzésének módszertana	65
3.2. A közvetlen termelési költségek optimalizálása modern gazdasági körülmények között.....	68
3.3. A közvetlen termelési költségek optimalizálásának módszereinek használata	82
KÖVETKEZTETÉSEK UKRÁN NYELVEN	88
KÖVETKEZTETÉSEK MAGYAR NYELVEN	90
FELHASZNÁLT IRODALMAK LISTÁJA	93
MELLÉKLETEK	98
MELLÉKLETEK LISATÁJA	99
АНОТАЦІЯ	
ANNOTÁCIÓ	
ANNOTATION	

ВСТУП

Витрати, безсумнівно, є одним з найважливіших показників для бізнесу, оскільки безпосередньо впливають на рівень доходів і прибутку. Тому, для учасників ринку, особливо важливо мінімізувати витрати для досягнення кращих фінансових результатів. У той же час, завдяки зведенню витрат до мінімуму можна досягти ідеального співвідношення ціна/якість продукції, отримавши таким чином перевагу над конкурентами.

Актуальність дослідження. Наразі здійснюються процеси реформування вітчизняної практики обліку з метою гармонізації її з міжнародною практикою. Завдання перед дослідниками постає у дослідженні та впровадженні нових ідей та інновацій. Також є важливим питанням оптимізація прямих витрат виробництва, які у прямому відношенні мають вплив на ціну продукту.

Мета дослідження розглянути теорію та практику обліку прямих виробничих витрат, які прямо впливають на ціну товару та розкрити методіку аналізу прямих витрат.

Завдання дослідження полягає :

1. охарактеризувати сутність поняття "витрат" та "прямі виробничі витрати";
2. окреслити їх класифікацію;
3. дослідити вітчизняні та зарубіжні методи обліку прямих виробничих витрат;
4. провести аналіз прямих витрат за матеріалами ТОВ «БК БУДРЕС ПРОМ»;
5. надати рекомендації щодо імплементування нових методів оптимізації прямих виробничих витрат в діяльності ТОВ «БК БУДРЕС ПРОМ».

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ТОВ «БК БУДРЕС ПРОМ».

Предметом дослідження є теорія і практика обліку прямих виробничих витрат та їх аналіз.

Методи дослідження. Під час проведення дослідження використовувались методи дедукції, індукції, порівняння, узагальнення, розрахунок та вимірювання.

Структура кваліфікаційної роботи включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

У першому розділі розглядається теоретичні аспекти обліку прямих витрат підприємства, нормативно-правове забезпечення обліку прямих витрат, джерела інформації для аналізу прямих виробничих витрат.

У другому розділі охарактеризовано фінансово-господарську діяльність ТОВ «БК БУДРЕС ПРОМ», окреслено специфіку обліку прямих витрат, здійснено порівняльний аналіз вітчизняної практики обліку прямих витрат з міжнародним досвідом, наведено напрями удосконалення обліку прямих витрат.

У третьому розділі розкрито методика аналізу прямих витрат та їх оптимізація.

Практичне значення одержаних результатів полягає у систематизації та узагальненні методики обліку прямих витрат, проведенні компаративного аналізу методів оптимізації витрат підприємства аналізу прямих витрат. Отримані результати можуть бути використані ТОВ «БК БУДРЕС ПРОМ» та іншими спорідненими підприємствами.

Інформаційна база дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних науковців, монографії, статті та практичний матеріал ТОВ «БК БУДРЕС ПРОМ».

BEVEZETÉS

A költségek kétségtelenül az egyik legfontosabb mutató egy vállalkozás számára, mivel közvetlenül befolyásolják a bevételek és a nyereség szintjét. Ezért a piaci szereplők számára különösen fontos a költségek minimalizálása a magasabb pénzügyi eredmények elérése érdekében. Ugyanakkor a költségek minimalizálásával elérhető az ideális ár/minőség arány, így előnyre tehetnek szert a versenytársakkal szemben.

A tanulmány aktualitása. Jelenleg a hazai számviteli gyakorlat reformjának folyamatai zajlanak a nemzetközi gyakorlattal való harmonizáció érdekében. A kutatók számára kihívást jelent az új ötletek és innovációk kutatása és megvalósítása. Egy másik fontos kérdés a közvetlen termelési költségek optimalizálása, amelyek közvetlenül befolyásolják a termék árát.

A tanulmány célja az áruk árát közvetlenül befolyásoló közvetlen termelési költségek elszámolásának elméletének és gyakorlatának vizsgálata, valamint a közvetlen költségek elemzésének módszertanának feltárása.

A tanulmány célkitűzései a következők:

1. A "költségek" és a "közvetlen termelési költségek" fogalmak lényegének jellemzése;
2. osztályozásuk felvázolása;
3. a közvetlen termelési költségek elszámolásának hazai és külföldi módszereinek vizsgálata;
4. a közvetlen költségek elemzése a "BK BUDRES PROM" Kft. anyagai alapján;
5. ajánlásokat tesz a „BK BUDRES PROM” Kft. tevékenységében a közvetlen termelési költségek optimalizálására irányuló új módszerek bevezetésére.

A kutatás objektuma a "BK BUDRES PROM" Kft. pénzügyi és gazdasági tevékenysége.

A tanulmány tárgya a közvetlen termelési költségek elszámolásának elmélete és gyakorlata, valamint azok elemzése.

Kutatási módszerek. A kutatás során a dedukció, az indukció, az összehasonlítás, az általánosítás, a számítás és a mérés módszereit alkalmazták.

A szakdolgozat felépítése bevezetésből, három fejezetből, következtetésekből, hivatkozási jegyzékből és mellékletekből áll.

Az első fejezet a vállalkozás közvetlen költségeinek elszámolásának elméleti szempontjait, a közvetlen költségek elszámolásának szabályozási és jogi támogatását, valamint a közvetlen termelési költségek elemzéséhez szükséges információforrásokat tárgyalja.

A második fejezet ismerteti a "BC BUDRES PROM" Kft. pénzügyi és gazdasági tevékenységét, felvázolja a közvetlen költségelszámolás sajátosságait, összehasonlítja a közvetlen költségelszámolás hazai gyakorlatát a nemzetközi tapasztalatokkal, és irányt mutat a közvetlen költségelszámolás fejlesztésére.

A harmadik fejezet a közvetlen költségek elemzésének és optimalizálásának módszertanát ismerteti.

A kapott eredmények gyakorlati jelentősége a közvetlen költségelszámolás módszertanának rendszerezésében és általánosításában, a vállalati költségek optimalizálási módszereinek összehasonlító elemzésében és a közvetlen költségek elemzésében rejlik. A kapott eredményeket a "BK BUDRES PROM" Kft. és más kapcsolódó vállalkozások is felhaszná lhatják.

A tanulmány információs bázisát hazai és külföldi tudósok tudományos munkái, monográfiák, cikkek és a „BK BUDRES PROM” Kft. gyakorlati anyagai képezik.

РОЗДІЛ І.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ПРЯМИХ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА

1.1. Прямі витрати як об'єкт бухгалтерського обліку

Витрати – це всі видатки підприємства, в грошовій, матеріальній чи в трудовій формі, які пов'язані з виробленням готової продукції або постачанням послуг чи іншою діяльністю суб'єкта господарювання, задля отримання в майбутньому економічної вигоди [2].

В нормативно-правових документах зустрічаються наступні визначення терміну "витрати":

- відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: «...витрати - зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)...» [38];
- відповідно до Національного положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: «...Витратами звітного періоду визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені...» [39].

Якщо розглядати історичну ретроспективу, то визначення терміну "витрати" наводилось і в Податковому Кодексі України. Згідно виключеної статті 14.1.27 ПКУ "Витрати" - це «сума будь-яких витрат платника податку у

грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником)» [45].

Трактування терміну "витрати", які зустрічаються в наукових працях дослідників суттєво різняться. Для кращого розуміння сутності "витрат" нами здійснено систематизацію визначень терміну "витрати" та результати згруповано в табл. 1 1.

Таблиця 1.1.

Трактування терміну "витрат" у наукових роботах дослідників

№ з/п	Автор/и (дослідник/и)	Трактування
1	Бондаренко Т.Ю. [1]	Витрати це достовірно оцінена величина економічних ресурсів, споживання яких в оцінюваному періоді призводить до змін у складі активів та зобов'язань та сприяє досягненню цілей діяльності підприємства у частині врахування ресурсної природи витрат та наголошенні на ефективності як обов'язкової умови їх здійснення
2	Бутинець Ф.Ф. [4]	Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу (за виключенням зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)
3	Костякова А.А. [17]	Витрати – використання тільки тих ресурсів, які при визначенні прибутку суб'єктом господарювання розглядаються відповідно до доходів за звітний період
4	Сопко В.В. [41]	Процес перетворення грошей на ресурси має характер витрачання й називається «витрати»
5	Л. Г. Мельник та О. І. Корінцева[24]	витрати – це прямі і непрямі, фактичні і можливі виплати або упущена вигода, необхідні для того, щоб залучити й отримати ресурси в межах даного напрямку
6	А. М. Турило, Ю.Б.Кравчук, А.А.Турило [47]	витрати – це вартісне вираження абсолютної величини застосовано-споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети

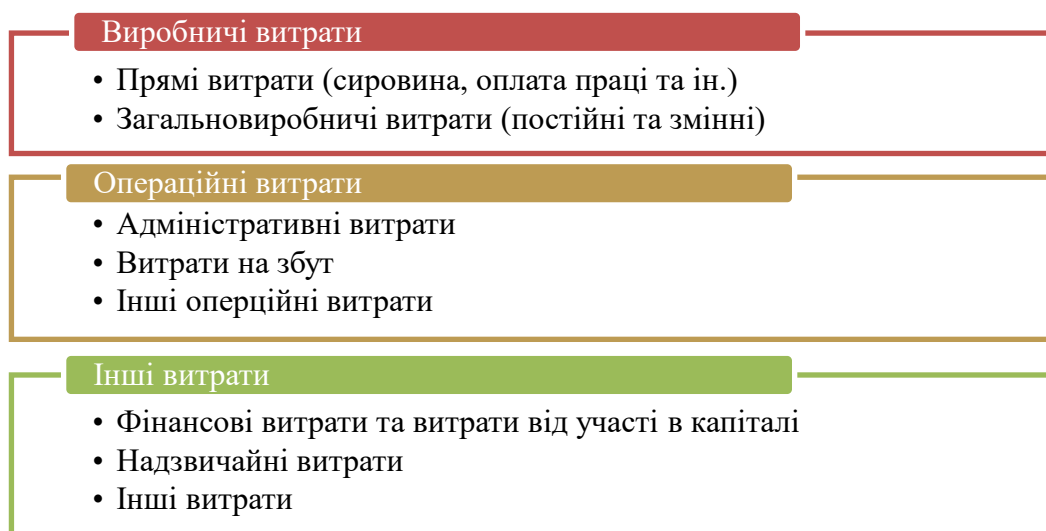
Погоджуємось з думкою Бондаренко Т.Ю. та вважаємо, що це визначення варто імплементувати в нормативно-правові акти. Оскільки, на наш погляд,

трактування терміну «витрати» є повним та різностороннім та ідеально освітлює процес при якому вони виникають.

Наявні також цікаві трактування сутності терміну "витрати" іноземних вчених і дослідників. Наприклад Кемпбелл Р., Брю С. та Макконел К. вважають, що витрати це такі грошові видатки, які підприємство зобов'язане здійснити задля забезпечення отримання доходу [21].

Дослідники Дж. Ріс та Р. Ентоні наголошують на тому, що витрати – це, в першу чергу, видатки виражені у грошовій формі, які використались для виготовлення продукції та для досягнення певної мети [50].

З даним визначеннями ми частково не погоджуємося із-за відсутності розкриття витрат пов'язаних не з виготовленням продукції.

Рис. 1.1. Класифікація витрат згідно НПСБО 16 «Витрати»*

*сформовано на підставі [39]

Згідно НП(С)БО 16 «Витрати» видатки підприємства можна класифікувати на декілька класів а саме: Виробничі витрати (прямі та загальновиробничі витрати), операційні витрати (адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати) та інші витрати (фінансові витрати та

витрати від участі в капіталі, надзвичайні витрат, інші витрати). Для наглядності вважаємо за необхідне відобразити на схемі (див. Рис. 1.1) [39].

Проаналізувавши наукові праці ряду вчених та дослідників, вважаємо за необхідним виділити наукову працю Коби О.В. та Миронової Ю.Ю. [6] «Витрати підприємства та їх класифікація для потреб управління й економічного аналізу». Автори пропонують класифікацію витрат за критеріями:

- ✓ за організаційно-управлінськими критеріями;
- ✓ за обліково-аналітичними критеріями;
- ✓ за фінансово-економічними критеріями [6].

На наш погляд, одним із найоптимальніших для використання є класифікація за обліково-аналітичними критеріями, оскільки при використанні даного критерію досягається більш детальний перелік витрат. Керуючись моделлю обліку, яка застосовується в Україні даний детальний підхід може забезпечувати більш прозоре та деталізоване висвітлення інформації, таким чином надавання користувачам релевантних показників. Для наглядності, розглянемо детальніше класифікацію витрат за обліково-аналітичним критерієм (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація витрат за обліково-аналітичними критеріями*

Напрями класифікації	Види витрат
За способом перенесення вартості на продукцію	- прямі - непрямі
За складом	- прості - комплексні
За відношенням до видів виробничих процесів	- основні - накладні
За відношенням до звітнього періоду	- витрати поточного періоду - витрати майбутнього періоду
За відношенням до готового продукту	- витрати періоду - витрати на готову продукцію
За економічним змістом (елементами витрат)	- матеріальні витрати - витрати на оплату праці - відрахування на соціальні заходи - амортизація - інші витрати
За цільовим призначенням (за статтями калькуляції)	- прямі виробничі витрати - витрати на утримання й експлуатацію машин

Напрями класифікації	Види витрат
	та обслуговування - загальновиробничі витрати - адміністративні витрати - витрати на збут
За видами продукції (робіт, послуг)	- витрати на вироби - групи однорідних виробів - валову продукцію - товарну продукцію - реалізовану продукцію
За порядком обчислення	- фактичні - планові (бюджетні, прогнозні) - нормативні
За включенням до кошторису (калькуляції)	- планові - позапланові

*Джерело: [6]

Вважаємо за необхідне, відзначити переваги класифікації за фінансово-економічними критеріями. Оскільки, автори враховують витрати за відношенням до форм праці. На наш погляд, питання видатки на працю є одним із найважливіших статей освітлення в управлінському обліку, таким чином освітлення такої інформації допоможе в прийнятті рішень на управлінському рівні. Однак недоліком даної системи є недостатність детального вимірювання та систематизації витрат [6].

Перевагою класифікації витрат за організаційно-управлінськими критеріями є детальність розділення на класи. Однак це може призвести до труднощів із-за занадто детальної інформації і таким чином погіршується спроможність на аналіз поданих даних та пропущення важливих речей.

Одним із головних критеріїв класифікації витрат є спосіб перенесення вартості на продукцію. Розрізняють прямі та непрямі витрати.

Прямі витрати – це витрати, пов'язані з виробництвом окремих видів продукції (на сировину, основні матеріали, покупні вироби і напівфабрикати тощо), які можуть бути безпосередньо включені до їх собівартості [2].

Тобто це такі видатки підприємства вартість яких можна прямо віднести на собівартість продукції та можуть бути включені у ціну на готовий продукт.

Непрямі витрати – це витрати, пов'язані з виробництвом кількох видів продукції (витрати на утримання та експлуатацію устаткування, загальновиробничі, загальногосподарські витрати), що включаються до собівартості за допомогою спеціальних методів. Непрямі витрати утворюють комплексні статті калькуляції (тобто складаються з витрат, що включають кілька елементів), які відрізняються за їх функціональною роллю у виробничому процесі». Тобто це такі видатки підприємства вартість яких не можна прямо віднести на собівартість продукції та не можуть бути включені у ціну на готовий продукт [2].

Графічно класифікація витрат за способом перенесення вартості на продукцію зображено на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Класифікація витрат за способом перенесення вартості на продукцію

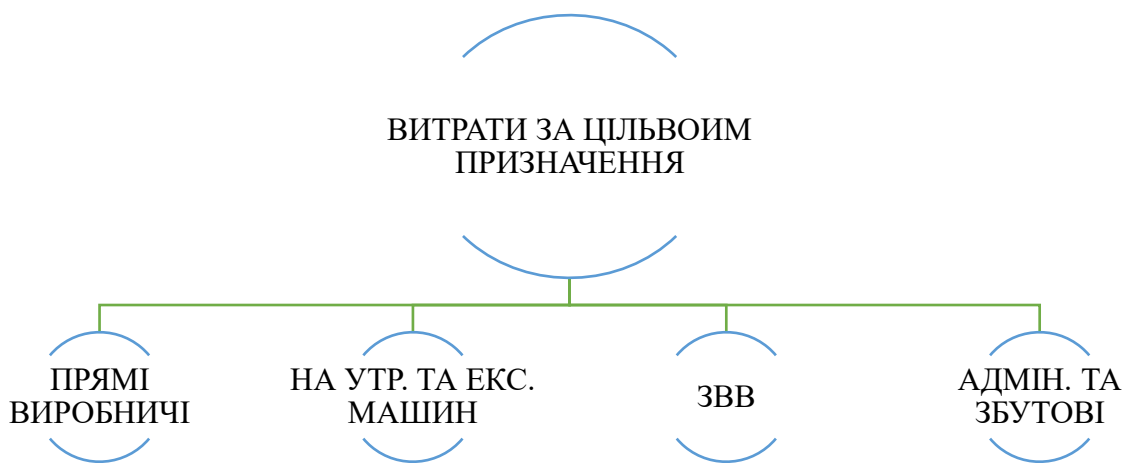
* сформовано на підставі джерела [6].

На наш погляд є доречним додати категорію змішаних витрат. Оскільки, виникають ситуації, при яких однозначно виявити приналежність витрат до

певної категорії не представляється можливим. Дані витрати мають ознаки як прямих так і непрямих.

Класифікація витрат за обліково-аналітичними критерієм передбачає розкриття витрат за багатьма ознаками. На наш думку, один із найголовніших із них є за цільовим призначенням (за статтями калькуляції). Оскільки, таким чином, ми можемо розділяти витрати для потреб обліку виробництва та дізнатись чітко котрі є продуктивними чи непродуктивними [4].

За цільовим призначенням (за статтями калькуляції) розділяють витрати наступним чином: прямі виробничі витрати, витрати на утримання й експлуатацію машин та обслуговування, загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут. Для більшої наглядності вважаємо за необхідне продемонструвати дану класифікацію на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Класифікація витрат за цільовим призначенням (за статтями калькуляції)

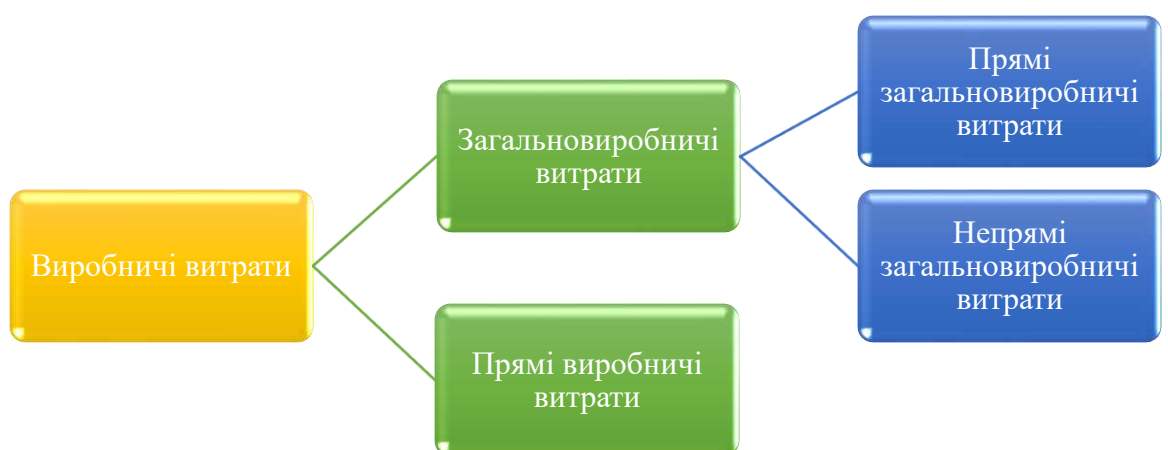
*сформовано на підставі джерела [4]

Термін "прямі виробничі витрати" походить від словосполучення виробничі витрати, а сама поява розуміння та трактування науковцями терміну можна виділити протягом всієї історії становлення бухгалтерії як науки. Чітко першим хто сформував поняття «виробничі витрати» був Вільям Петті (англійський вчений вагомий вклад мав у розвиток економіки) у своїй роботі "Трактат про податки та збори". Твір виділився тим, що автор намагається розкрити гіпотезу витрат виробництва та під час написання сформував закон вартості [4].

Термін "виробничі витрати" можна трактувати наступним чином: це сукупність всіх прямих та непрямих витрат виражених у грошовому вимірнику та які привели до зниження капіталу підприємства та направлені на виготовлення основного продукту на виробництві. Таким чином розкривається комплексність питання даного терміну та стає однозначним його значення [4].

Поміж виробничих витрат розрізняють дві його основні типи це: прямі виробничі витрати та непрямі виробничі витрати (чи загальновиробничі витрати (ЗВВ)). Для наглядності вважаємо за необхідне розділення зобразити на рис. 1.4 наступним чином:

Рис. 1.4. Види виробничих витрат

* сформовано на підставі джерела [4]

Прямі виробничі витрати - це такі виробничі витрати, які утворюються під час процесу виробництва, їх вартість можна виокремити на одиницю продукту, використати для калькуляції собівартості виготовленої готової продукції. До прямих виробничих витрат можуть належати: прямі матеріальні витрати (наприклад: використано деревину для виготовлення меблів; використано металеву раму для виготовлення сталевих дверей тощо), заробітна плата всіх працівникам виробництва котрі брали участь у виготовленні продукту, єдиний соціальний внесок який сплачується з нього тощо. Для більшої наглядності вважаємо за необхідне формування рис 1.5., яке у повній мірі та спрощено покаже всі складові частини прямих виробничих витрат [6].

Рис. 1.5. Склад прямих виробничих витрат

* сформовано на підставі джерела [6]

Облік прямих виробничих витрат і дає основні бухгалтерські операції, які фіксують процес виготовлення продукції. За методологією облік таких витрат ведеться на рахунку 23 «Виробництво» і в подальшому списується на рахунок 26 «Готова продукція». Рахунок 23 кореспондується з багатьма рахунками, такими як: 201 «Сировина та матеріали» (а потім сума зменшується на суму

зворотних відходів), 661 «Розрахунки за заробітною платою», 651 «За розрахунками з загальнообов'язкового державного соціального страхування», 13 «Знос необоротних активів (амортизація)», 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками», 39 «Витрати майбутніх періодів», 24 «Брак у виробництві» та інші. Також, методика дозволяє використовування аналітичних рахунків для ведення більш точного обліку витрат. Типові господарські проведення пов'язані з обліком прямих виробничих витрат наведено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Типові господарські операції та проведення пов'язані із прямими виробничими витратами

Сутність операції	Дебет	Кредит
Використано деревину для виготовлення меблів	23	201
Використано метал для виготовлення дверей	23	201
Повернуто зворотні відходи	201	23
Нараховано заробітну плату працівникам виробництва	23	661
Нараховано єдиний соціальний внесок на заробітну плату працівників виробництва	23	651
Виявлено брак під час виробництва	24	23
Цех здав готову продукцію	26	23

Отже, в даному підпункті ми розглянули аспекти теоретичної бази витрат. Розглянули їх класифікацію та різновиди. Дослідили наявну літературу на предмет визначення сутності витрат.

1.2. Нормативно-правова база регулювання обліку прямих витрат виробництва

Одним із найважливіших аспектів обліку зазвичай виступає нормативно-правове забезпечення, тобто закони, стандарти, рекомендації, інструкції тощо. Не є виключенням і облік витрат у загальному (до них відносяться й прямі виробничі витрати). Порядок ведення бухгалтерського обліку витрат

визначається у першу чергу наступними нормативно-правовими документами[12]:

1. Господарським Кодексом України прийнятим 16 січня 2003 року Президентом України Леонідом Даниловичем Кучмою (нормативний документ з тих часів зазнав багато змін та поправок (остання чинна редакція на момент написання кваліфікаційної роботи від 01 січня 2023 року)) [29];

2. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні №996-XVI від 16 липня 1999 року прийнятий Президентом України Леонідом Даниловичем Кучмою (у законодавчий акт часто вносились та вносяться зміни (остання чинна редакція на момент написання кваліфікаційної роботи від 10 серпня 2022 року)) [29];

3. Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» яке було затверджено наказом №73 Міністерства Фінансів України від 07 лютого 2013 року (в документ вносилися зміни на протязі років (остання чинна редакція на момент написання кваліфікаційної роботи від 10 серпня 2021 року)) [29];

4. Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» яке було затверджено наказом №318 Міністерства Фінансів України від 31 грудня 1999 року (в документ вносилися зміни на протязі років (остання чинна редакція на момент написання кваліфікаційної роботи від 03 листопада 2020 року)) [29];

5. Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток» яке було затверджено наказом №353 Міністерства Фінансів України від 28 грудня 2000 року (в документ вносилися зміни на протязі років (остання чинна редакція на момент написання кваліфікаційної роботи від 03 листопада 2020 року)) [29];

6. Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» яке було затверджено наказом №20 Міністерства Фінансів України від 31 січня 2000 року (в документ вносилися зміни на протязі років

(остання чинна редакція на момент написання кваліфікаційної роботи від 03 листопада 2020 року)) [29];

7. Міжнародним Стандартом Бухгалтерського Обліку 1 «Подання фінансових звітів», Міжнародним Стандартом Бухгалтерського Обліку 2 «Запаси», Міжнародним Стандартом Бухгалтерського Обліку 16 «Основні засоби», Міжнародним Стандартом Бухгалтерського Обліку 23 «Витрати на позики», Міжнародним Стандартом Бухгалтерського Обліку 38 «Нематеріальні активи»[29];

8. Податковим Кодексом України прийнятим 02 грудня 2010 року Президентом України Віктором Федоровичем Януковичем (нормативний документ з тих часів зазнав багато змін та поправок (остання чинна редакція на момент написання кваліфікаційної роботи від 28 січня 2023 року) [29];

9. Методичними рекомендаціями з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості. Затверджено Наказом Державного Комітету промислової політики України №47 від 2 лютого 2001 року [29].

Таким чином, можна однозначно зазначити те, що облік витрат регулюється багатьма нормативно-правовими документами, що свідчить про суттєве законодавче регулювання обліку витрат, що є притаманним для континентальної моделі бухгалтерського обліку (що є актуальним і для України). Багато із них були прийняті вже відносно давно 15-20 років тому, але постійні зміни переробки та доповнення дозволяють правовій базі залишатися актуальною. Слід однозначно відмітити й те що, основним документом для обліку витрат в Україні є НП(С)БО 16 « Витрати». Документ визначає поняття та шляхи визнання витрат їх класифікацію та методи обліку.

Для узагальнення інформації та основ правового забезпечення обліку витрат нами доповнено таблицю розроблену Мандусом Н.Ю та Чернишовою Е.О. у статті «Нормативно-правова база з обліку й аудиту доходів, витрат та фінансових результатів» [23] додавши до нього перелік статей, у яких йдеться мова про витрати. З іншого боку виключити деякі документи котрі не є релевантними для нашої кваліфікаційної роботи.

Нормативно-правове регулювання обліку витрат [23]

№	Найменування документа	Зміст	Витрати у статтях
1	Господарський кодекс України	«визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають в процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання»	Ст. 224 п. 2 Ст. 225 п. 1 Ст. 321 п. 7 Ст. 322 п. 1
2	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	«визначає правові засоби регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні»	Ст. 1 Ст. 4
3	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	«визначає мету, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до признання і розкриття її елементів»	Розділ I Розділ II Розділ III та інші
4	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»	«визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства і її розкриття у фінансовій звітності»	Весь документ займається питанням методології обліку витрат
5	Наказ Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»	«визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні»	Розділ I Розділ II
6	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»	«визначає методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності»	Розділ I Розділ III
7	Податковий кодекс України	«регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки...»	Практично впродовж всього кодексу можна зустрітися із витратами у багатьох статтях та підпунктах (всього 113 разів зустрічається слово «витрати»)

№	Найменування документа	Зміст	Витрати у статтях
8	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	«встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису	Практично напротязі всієї інструкції можна зустрітися із витратами у багатьох поясненнях (всього 400 разів зустрічається слово «витрати»)

*додовнено автором на базі [23]

Для повного розуміння регулювання обліку витрат, варто розглянути компаративний аналіз НП(С)БО та МСБО щодо витрат.

Таблиця 1.5.

Порівняння регулювання витрат між НП(С)БО та МСБО [36]

Аспект	МСБО	НП(С)БО
Стандарт який регламентує	Єдиного спеціалізованого стандарту немає	НП(С)БО 16 «Витрати»
Визначення терміну	Витрати – це зменшення економічних вигод протягом звітного періоду, що відбувається у формі відтоку або зменшення активів або збільшення зобов'язань, які ведуть до зменшення капіталу, не пов'язаних з його розподілом між учасниками акціонерного капіталу	Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками)
Визнання витрат	Витрати визнаються на основі безпосереднього зіставлення між понесеними витратами і прибутками по конкретних статтях доходів, що припускає одночасне визнання прибутків і витрат, що виникають безпосередньо і спільно від одних і тих же операцій або інших подій	Витрати визнаються в момент вибуття активу або збільшення зобов'язання, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства, на основі систематичного та раціонального їх розподілу протягом тих звітних періодів, коли надходять відповідні економічні вигоди
Елементи витрат	МСБО 1 встановлена класифікація: за характером витрат (амортизація, матеріальні витрати, виплати працівникам, інші витрати). За функціями витрат: собівартість реалізації, витрати на збут, адміністративні витрати та інші витрати	1) собівартість реалізованої продукції (містить в собі розподілені та нерозподілені загальновиробничі витрати); 2) витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включаються до собівартості реалізації: адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати; 3) фінансові витрати;

Аспект	МСБО	НП(С)БО
		4) втрати від участі в капіталі; 5) інші витрати звичайної діяльності; 6) надзвичайні витрати
Оцінка витрат	Відсутні спеціально викладені в окремому стандарті правила відносно оцінки витрат, але в деяких стандартах, містяться положення, що визначають оцінку відповідних витрат, що визнаються в Звіті про прибутки і збитки	Відсутні спеціальні, викладені в окремому узятому стандарті, правила відносно оцінки витрат організації, але стандарти указують на деякі особливості оцінки витрат при здійсненні операцій з активами, зобов'язаннями та капіталом

Розглядаючи вищенаведену інформацію, можемо відмітити те, що дві системи стандартів, хоча і схожі один між одним, але наявні і суттєві розбіжності.

1.3. Значення, завдання та джерела інформації аналізу прямих витрат виробництва

Аналіз рівня витрат є одним із найважливіших процесів під час ведення обліку на підприємстві, оскільки точне та чітке визначення показників є запорукою до отримання достовірної, правдивої, вчасної та доречної інформації для прийняття управлінських рішень керівництвом об'єкта господарювання [1].

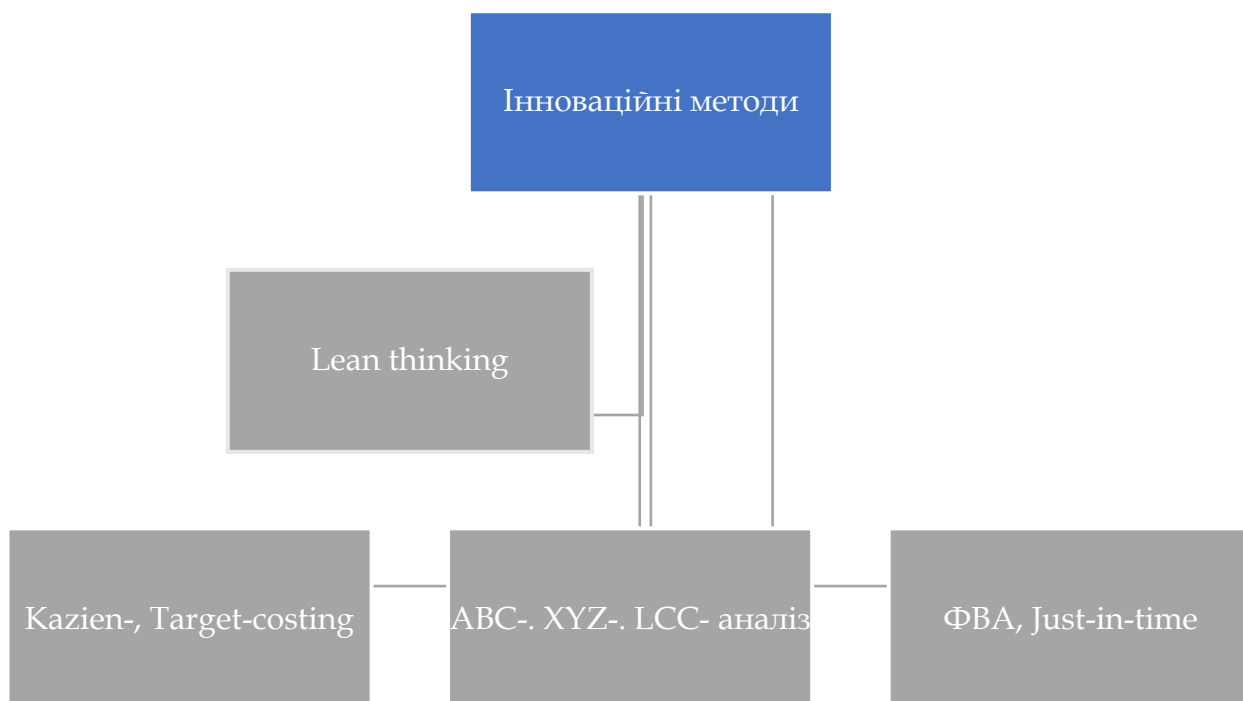
Основна задача аналізу рівня витрат (у тому числі й аналіз рівня прямих виробничих витрат та інших видів) є надання повної та достовірної інформації для обґрунтування важливих рішень котрі матимуть прямий ефект на діяльність підприємства. Таким чином, виконання аналізу витрат відповідними працівниками компанії є життєво важливим для створення та втілення тактичних (короткострокових чи поточних тобто термін виконання не перебільшує 1 рік) та стратегічних (довгострокових тобто термін виконання перебільшує 1 рік) планів по виробництву чи продажам. Однак, західні

науковці також виділяють плани середньострокові термін яких коливається між більше ніж 1 рік та до 4 років.

До основних завдань аналізу витрат також можна віднести оптимізацію витрат. Оскільки важливість виявлення статей витрати, на які можна зменшити є запорукою збільшення доходу підприємства та одночасно сприяє на збільшення прибутків [1].

Для оптимізації у західній практиці розрізняють декілька методів, які можуть використовуватися для зменшення видатків компанії (рис. 1.6.)

Рис. 1.6. Інноваційні методи оптимізації витрат

Значення аналізу витрат полягає у важливості показника видатків для підприємства. На нашу думку, значення витрат перебільшити неможливо оскільки без вкладання капіталу і передбачення ризиків його втрати отримати прибуток неможливо.

Таким чином, значення аналізу витрат (особливо витрат прямих виробничих (оскільки при калькуляції видатки такого типу створюється

собівартість продукції)) полягає у можливості прийняття важливих рішень управлінським персоналом [1].

Методика аналізу базується на джерелах інформації. Основним джерелом інформації для аналізу витрат слугують форми звітності (у тому числі форми фінансової звітності) та для внутрішніх користувачів внутрішні документи. Основні документи, які слугують базою для проведення аналізу витрат:

1. Фінансова звітність;
2. Інші форми звітності, в яких фігурують витрати;
3. Планові та звітні калькуляції;
4. Кошториси витрат;
5. Дані синтетичного та аналітичного обліку;
6. Норми та нормативи;
7. Табелі та інші документи пов'язані із зарплатою.

Аналіз прямих витрат підприємства, можна здійснювати у наступній послідовності:

- аналіз динаміки прямих витрат;
- аналіз структури прямих витрат;
- аналіз витрат на 1 грн. виготовленої продукції;
- аналіз собівартості окремих видів продукції;
- оперативний аналіз собівартості.

Аналіз структури прямих витрат передбачає здійснення:

- аналізу постійних і змінних витрат;
- аналізу витрат на виробництво за економічними елементами;

Отже, у даному розділі ми розглянули теоретичні аспекти обліку витрат та прямих виробничих витрат. Охарактеризували нормативно-правове регулювання обліку виробничих прямих витрат та розглянули джерела інформації, які слугують як база для проведення аналізу прямих витрат.

ВИСНОВКИ

За результатами проведених досліджень теорії та практики обліку і аналізу прямих витрат виробництва, можна зробити наступні висновки:

1. Під витратами слід розуміти всі операції на підприємстві, які ведуть до зменшення економічних вигод. Такі видатки можуть бути як грошовими та і матеріальними, але мають виключно монетарний вираз. Прямі витрати виробництва - це витрати, які можна безпосередньо віднести до вартості продукту. Склад таких витрат визначає підприємство самостійно. Зазвичай до складу прямих витрат входять: прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці працівникам, які безпосередньо займаються виробництвом продукції, відрахування на соціальні заходи та інші прямі виробничі витрати.

2. Класифікувати витрати можна за такими ознаками: виробничі витрати (сюди віднести прямі та непрямі виробничі витрати), витрати від фінансової діяльності, витрати від інвестиційної діяльності.

3. Основним нормативно-правовим документом який регулює облік витрат є НП(С)БО 16 «Витрати».

4. Облік виробничих прямих витрат здійснюється на 23 рахунку «Виробництво». Пропонуємо до рахунку 23 "Виробництво" формувати субрахунки за видами витрат, які включаються у собівартість продукції.

У другому розділі об'єктом нашого дослідження виступило Товариство з обмеженою відповідальністю «БК БУДРЕС ПРОМ». Дане підприємство здійснює будівництво житлових будинків.

Нами проведено аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «БК БУДРЕС ПРОМ».

На основі проведеного аналізу діяльності ТОВ "БК БУДРЕКС ПРОМ" можна запропонувати наступні рекомендації

1) Рекомендується створити бухгалтерський відділ для більш практичного та точного ведення бухгалтерського обліку;

2) Більш відповідально ставитися до податкових зобов'язань, оскільки це наразі є одним із ключових питань, оскільки товариство має заборгованість перед бюджетом.

3) Формувати фінансову звітність відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності.

5) Ключовим питанням є оплата своїх зобов'язань оскільки підприємство в боргу перед працівниками так і перед контрагентами.

6) Зайнятися питанням яке стосується поповнення капіталу підприємства навіть шляхом залучення інвесторів.

7) Зайнятися оновленням парку основних засобів.

У ході нашої роботи, ми дослідили методи оптимізації витрат. Охарактеризували традиційні та інноваційні методи оптимізації витрат.

Для ТОВ "БК БУДРЕКС ПРОМ" рекомендуємо використовувати оптимізацію витрат в рамках ощадливого мислення, таргет костінгу та кайзен костінгу "точно в термін". Також нами було проведено ABC та XYZ аналіз. За результатами дослідження було визначено: керовані, менш керовані та важкокеровані витрати. Таке угруповання витрат дозволяє ефективно та різнобічно керувати ними. Нами запропоновано згрупувати витрати і, ґрунтуючись на результатах цього угруповання, порівняти витрати та визначити області для оптимізації витрат. Виходячи з одержаних результатів, ми підраховали, що за один рік можна скоротити витрати на 5-10%. Крім того, передбачається, що після впровадження рекомендованих заходів очікується зниження витрат як мінімум на 10%.

Використовуючи ці методи, можна досягти значного зниження витрат, дотримуючись пропозицій що значною мірою знижує рівень собівартості, дозволяючи суб'єктам економіки отримати додатковий прибуток.

KÖVETKEZTETÉSEK

A közvetlen termelési költségek számviteli elméletének és gyakorlatának tanulmányozása és elemzése alapján a következő következtetéseket lehet levonni:

1. A költségek alatt egy vállalkozásnál minden olyan műveletet kell érteni, amely a gazdasági haszon csökkenéséhez vezet. Az ilyen költségek lehetnek pénzbeli és anyagi jellegűek is, de csak pénzbeli kifejeződéssel bírnak. A közvetlen termelési költségek olyan költségek, amelyek közvetlenül a termék költségéhez rendelhetők. Az ilyen költségek összetételét a vállalat önállóan határozza meg. A közvetlen költségek jellemzően a következőket foglalják magukban: közvetlen anyagköltségek, a termékek előállításában közvetlenül részt vevő alkalmazottak bérköltségei, szociális hozzájárulások és egyéb közvetlen előállítási költségek.

2. A költségek a következő szempontok szerint osztályozhatók: termelési költségek (beleértve a közvetlen és közvetett termelési költségeket), a pénzügyi tevékenységekből származó költségek és a beruházási tevékenységekből származó költségek.

3. A költségek elszámolását szabályozó fő szabályozó dokumentum az NP(S)BU 16 "Költségek".

4. A termelés közvetlen költségeit a 23. "Termelés" számlán kell elszámolni. Javasoljuk, hogy a 23. "Termelés" számlán alszámlákat hozzunk létre a termelési költségekben szereplő költségtípusok szerint.

A második szakaszban vizsgálatunk tárgya a „BK BUDRES PROM” Kft. Korlátolt Felelősségű Társaság volt. Ez a társaság lakóépületek építésével foglalkozik.

A „BK BUDRES PROM” Kft. pénzügyi és gazdasági tevékenységét elemeztük.

A „BK BUDRES PROM” Kft. tevékenységének elemzése alapján a következő ajánlásokat lehet megfogalmazni

1) Javasoljuk egy könyvelési osztály létrehozását a gyakorlatiasabb és pontosabb könyvelés érdekében;

2) Felelősségteljesebb hozzáállás az adókötelezettségekhez, mivel jelenleg ez az egyik legfontosabb kérdés, mivel a vállalatnak adósságai vannak a költségvetéssel szemben.

3) Készítsen pénzügyi kimutatásokat a nemzetközi pénzügyi beszámolási standardoknak megfelelően.

5) Kulcskérdés a kötelezettségek kifizetése, mivel a vállalatnak adósságai vannak az alkalmazottai és a vállalkozók felé.

6) Foglalkozzon a vállalat tőkéjének feltöltésével, akár befektetők bevonásával.

7) A vállalat befektetett eszközeinek korszerűsítése.

Munkánk során feltártuk a költségoptimalizálás módszereit. Jellemeztük a költségoptimalizálás hagyományos és innovatív módszereit.

A „BK BUDRES PROM” Kft. számára a költségoptimalizálást a lean gondolkodás, a célköltségszámítás és a just-in-time kaizen költségszámítás keretein belül javasoljuk alkalmazni. ABC és XYZ elemzést is végeztünk. A vizsgálat eredményei alapján azonosítottuk a kezelhető, a kevésbé kezelhető és a nehezen kezelhető költségeket. A költségek ilyen csoportosítása lehetővé teszi a hatékony és átfogó irányítást. Javasoljuk a költségek csoportosítását, és a csoportosítás eredményei alapján a költségek összehasonlítását és a költségoptimalizálási területek azonosítását. Eredményeink alapján becsléseink szerint a költségek egy év alatt 5-10%-kal csökkenthetők. Ezen túlmenően várható, hogy a javasolt intézkedések végrehajtását követően a költségek legalább 10%-kal csökkennek.

Ezen módszerek alkalmazásával a javaslatok betartásával jelentős költségcsökkentés érhető el, ami jelentősen csökkenti az önköltség szintjét, lehetővé téve a gazdasági egységek számára, hogy további nyereséget termeljenek.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Т.Ю. Облік і контроль загально виробничих витрат (на прикладі гірничо-збагачувальних підприємств): автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2009. 23с. С.6.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник. Житомир, ПП "Рута", 2001. 224с.
3. Бухгалтерський облік в Україні та Німеччині/Т.В. Касьяненко та ін. Економічні проблеми сталого розвитку. 2017. С. 165-166.
4. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління/Бутинець Ф.Ф.. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 012 Вип. 1 (22). С. 11-18
5. Витрати і затрати як економічні категорії: проблема трактування понять/К.В. Король. Одеський національний економічний університет. URL: <http://surl.li/hpaxm> (дата звернення 15.03.2023).
6. Витрати підприємства та їх класифікація для потреб управління й економічного аналізу/ О.В. Коба та ін. Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. 2016. №4. С. 99-103.
7. Вітренко О.В. Облік у зарубіжних країнах: Навч. посіб. Красноармійськ: ДонНТУ, 2015. 195 с.
8. Вітчизняні методи обліку витрат на виробництво: оцінка стану і потенціал застосування/В.А.Дерій. Економічні науки. 2010. № 7 (25), т. 1. С. 415-424.
9. Вітчизняні та зарубіжні методи обліку витрат: порівняльна характеристика / Царук В..Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал. 2017. № 1-2. С. 49-57.
10. Голов С.Ф. Управлінський облік: нав. посіб.: Лібра, 2008. 704 с.
11. Давидович І.Є. Управління витратами: навч. посіб.: Центр учбової літератури, 2008. 320 с.
12. Дергачова В.В. Облік у зарубіжних країнах: навч. посіб.: НТУУ«

КПІ », 2011. 257 с.

13. Дослідження методів управління витратами на сучасних підприємствах /Л.І. Ляшко та ін. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2016. № 4(04). С. 163-166.

14. Економічна сутність управління витратами/ Т.М. Остапенко. Вісник СумДУ. 2013. № 2. С. 85-91.

15. Зелікман В.Д., Ерьоміна О.Л., Безгодкова А.О. Облік у зарубіжних країнах: Навч. посібник. Дніпро: НМетАУ, 2017. 131 с.

16. Класифікація витрат для цілей управлінського та бухгалтерського обліків/А.М. Дідик, С.Б. Гнатів. Національний університет “Львівська політехніка”. 2007. С. 219-228

17. Костякова А.А. Облік витрат на виробництво продукції рослинництва: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2010. 19с.

18. Лентнер Ч., Семйон В. Бухгалтерський облік і аудит в Угорщині: монографія. Житомир: ПП “Рута”, 2009. 176 с.

19. Литвин З.Б. Функціонально-вартісний аналіз: навч. посіб. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 130 с.

20. Лучко М. Р. Бухгалтерський облік в зарубіжних країнах : навч. посіб. 2016. 370 с.

21. Макконел К. Р. Економікс: Принципи, проблеми та політика: навч. посіб: Республіка, 1992. 1040 с.

22. Максимова В.Ф., Черкашина Т.В. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, 2014 р. 238 с.

23. Мардус, Н.Ю., Чернишова, Е.О. Нормативно-правова база з обліку й аудиту доходів, витрат та фінансових результатів: Труды XVIII-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Дослідження та оптимізація економічних процесів «Оптимум-2021» 7-9 грудня 2021 р. Харків, 2021. С. 48-51

24. Мельник, Л.Г. Економіка підприємства: навч. посіб. Суми: ВТД “Університетська книга”, 2004. 412 с.

25. Методи обліку витрат та їх застосування на спиртових заводах/ В.Я. Фаріон. Наука й економіка. 2009. № 3 (15). С. 150-152.
26. Методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах / Чубірка Г.І. Науковий вісник Мукачівського державного університету. 2016. № 2(6). С. 118-124.
27. Методи управління витратами в сучасних умовах: ефективність застосування, переваги та недоліки/І.В. Пустова. Інвестиції: практика та досвід. Економічна наука. 2013. № 11. С. 39-42.
28. Напрями та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах/ Ю.Є. Гоцелюк та ін. МНУ імені В.О. Сухомлинського. Глобальні та національні проблеми економіки.2015. № 8. С. 1108-1111.
29. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат та доходів підприємств/В.А. Дерій. Міжнародний збірник наукових праць. Випуск 2(17). С. 77-83
30. О.М. Губачова, С.І. Мельник Облік у зарубіжних країнах: навч. посіб. Центр учбової літератури, 2008. 432 с.
31. Облік витрат виробництва: проблеми та перспективи/О.І. Корольова. Економіка та управління на транспорті. 2015. Випуск 1. С.79-90
32. Омеляненко Т.В., Щербина О.В., Барабась Д.О., Вакуленко А.В. Ощадливе виробництво: концепції, інструменти, досвід: науч. посіб. Київ: КНЕУ, 2009. 157 с.
33. Оптимізації витрат діяльності на підприємстві/Бенькович А.Є. та ін. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна «Проблеми економіки транспорту». 2017. № 13. С. 7-11.
34. Особливості оподаткування прибутку корпорацій і його облік на підприємствах Німеччини/О. Малишкін. Бухгалтерський облік і аудит. 2014. №2. С.42-52
35. Павлюченко О. Шляхи оптимізації витрат на підприємстві. *Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті* :

програма і матеріали 80 Міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, 10–11 квітня 2014 р. Київ, 2014. С. 100-101.

36. Пилипенко К.А., Костенко А.Д., Баклицька М.Р. Особливості обліку витрат: вітчизняний та зарубіжний досвід. *«Управління розвитком соціально-економічних систем» (присвяченої 70-річчю кафедри організації виробництва, бізнесу та менеджменту):* Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Харків, 8-9 листопада 2018р. Харків, 2018. 215-218 с.

37. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XVI. Дата оновлення: 10.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 15.03.2023).

38. Про затвердження Національного Положення (Стандарту) Бухгалтерського Обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства Фінансів від 07.02.2013 №73 дата оновлення 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 15.03.2023)

39. Про затвердження Національного Положення (Стандарту) Бухгалтерського Обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства Фінансів від 31.12.1999 №73 дата оновлення 03.11.2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 15.03.2023)

40. Процеси та методи оптимізації витрат у системі завдань управління підприємством/Яценко Т.О. та ін. Електронне фахове видання «Ефективна економіка». 2019. № 5. С. 1-9.

41. Сопко В.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч.посіб. Київ: КНЕУ, 2006, 526с. С. 277

42. Сутність витрат як економічної категорії/В.Я. Фаріон. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. 2013. Вип. 1 (49). С. 44-47.

43. Сутність оптимізації витрат із застосуванням економіко-математичних методів/Л.І. Дороженко. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. № 6(5). С. 228-231.

44. Таргет-костінг та кайзен-костінг як інструменти оптимізації витрат

у системі стратегічного управління/М.А. Проданчук. Збірник наукових праць ВНАУ. 2012. № 3 (69). С. 150-155.

45. Терміни «витрати» та «затрати»: проблеми визначення/ Чирва А.А. Національний університет державної податкової служби України. 2012. С. 267-272.

46. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: навч. посіб. Київ.: Алерта, 2011. 976 с.

47. Турило А. М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. Управління витратами підприємства: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 120 с.

48. Фандель, Г. Теорія виробництва і витрат: монографія. Київ: Таксон, 2000. 520 с.

49. Шутько Т.І. Економічна сутність управління витратами підприємства / Шутько Т.І. Ефективна економіка 2014. № 12.

50. Я. Єнтоні Р. Облік: ситуація та приклади: навч. посіб.: Фінанси та статистика, 1993. 558 с.

ДОДАТКИ

СПИСОК ДОДАТКІВ

Додаток А	Фінансова звітність ТОВ «БК БУДРЕС ПРОМ» за 2022 рік
Додаток Б	Фінансова звітність ТОВ «БК БУДРЕС ПРОМ» за 2021 рік
Додаток В	Оборотно-сальдова відомість по рахунку 205 «Будівельні матеріали»
Додаток Д	Оборотно-сальдова відомість по рахунку 201 «Сировина і матеріали»
Додаток Е	Оборотно-сальдова відомість по рахунку 209 «Інші матеріали»
Додаток Ж	Звіт про наявність матеріалів на складі після проведення інвентаризації
Додаток З	Інвентаризаційний опис
Додаток И	Акт наданих послуг
Додаток К	Акт списання товарів
Додаток Л	Виписка із Єдиного державного реєстру підприємств організацій установ України

АНОТАЦІЯ

Іжак С.Т. Бухгалтерський облік та аналіз прямих витрат виробництва і їх оптимізація. *Дипломна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування", освітня програма "Облік і оподаткування". Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II. Берегове, 2023.*

Кваліфікаційна робота викладена на 174 сторінках друкованого тексту, ілюструється 22 таблицями, 14 рисунками та складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 50 найменувань і 10 додатків.

Ключові слова: витрати, прямі виробничі витрати, виробничі витрати, прямі витрати, оптимізація витрат, гармонізація обліку, регулювання обліку витрат, методи оптимізації витрат.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню теоретичних аспектів та методичних підходів до обліку прямих виробничих витрат, а також здійснення їх аналізу та оптимізації.

Мета та завдання кваліфікаційної роботи полягає у теоретичному та практичному обґрунтуванні методики обліку, аналізу та оптимізації прямих виробничих витрат підприємства.

Об'єктом дослідження виступає фінансово-господарська діяльність ТОВ «БК БУДРЕС ПРОМ».

В кваліфікаційній роботі розкрито економічний зміст прямих виробничих витрат; здійснено огляд нормативно-правового забезпечення обліку прямих виробничих витрат; окреслено місце та роль аналізу прямих виробничих витрат підприємства; охарактеризовано методику бухгалтерського обліку прямих виробничих витрат; обґрунтовано напрями удосконалення облікового відображення прямих виробничих витрат; здійснено аналіз прямих виробничих витрат.

За результатами досліджень сформовані пропозиції щодо удосконалення обліку та аналізу прямих виробничих витрат, що сприятиме ефективному розвитку управління бізнесом в цілому. Рекомендації та пропозиції, викладені в кваліфікаційній роботі, спрямовані на використання в практичній діяльності суб'єктів господарської діяльності, аналітиками, аудиторами та науковцями, які вивчають дану проблематику.

ANNOTÁCIÓ

Izsák Szilveszter A közvetlen termelési költségek számvitele, elemzése és optimalizálása. Szakdolgozat a felsőoktatás első (alapképzési) szintjéhez a 071 „Számvitel és adóügy” szakon. II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola. Beregszász, 2023.

A 174 oldalas, nyomtatott szövegű, 22 táblázattal és 14 ábrával illusztrált minősítő munka bevezetésből, három fejezetből, következtetésekből, 50 hivatkozásból álló jegyzékből és 10 mellékletből áll.

Kulcsszavak: költségek, közvetlen termelési költségek, termelési költségek, közvetlen költségek, költségoptimalizálás, számviteli harmonizáció, költségszámítás szabályozása, költségoptimalizálási módszerek.

A minősítő munka a közvetlen termelési költségek elszámolásának elméleti szempontjainak és módszertani megközelítéseinek, valamint elemzésének és optimalizálásának vizsgálatával foglalkozik.

A minősítő munka célja és célkitűzései a vállalkozás közvetlen termelési költségeinek elszámolási, elemzési és optimalizálási módszertanának elméleti és gyakorlati megalapozása.

A tanulmány tárgya a BC BUDRES PROM LLC pénzügyi és gazdasági tevékenysége.

A minősítő munka feltárja a közvetlen termelési költségek gazdasági tartalmát; áttekinti a közvetlen termelési költségek elszámolásának szabályozási és jogi háttérét; felvázolja a vállalkozás közvetlen termelési költségei elemzésének helyét és szerepét; ismerteti a közvetlen termelési költségek elszámolásának módszertanát; megalapozza a közvetlen termelési költségek elszámolásának fejlesztési irányait; elemzi a közvetlen termelési költségeket.

A kutatás eredményei alapján javaslatokat fogalmaztak meg a közvetlen termelési költségek elszámolásának és elemzésének javítására, amelyek hozzájárulnak a vállalatirányítás hatékony fejlesztéséhez általában. A minősítő munkában megfogalmazott ajánlások és javaslatok a gazdálkodó szervezetek, elemzők, könyvvizsgálók és a témát tanulmányozó tudósok gyakorlati tevékenységében való felhasználásra irányulnak.

ANNOTATION

Szilveszter Izsák Accounting, analysis and optimisation of direct production costs. Thesis for the first (bachelor's) level of higher education in the subject 071 "Accounting and taxation". Rákóczi Ferenc II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education, 2023.

The qualification work is set out on 174 pages of printed text, illustrated with 22 tables, 14 figures and consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of 50 references and 10 appendices.

Keywords: costs, direct production costs, production costs, direct costs, cost optimisation, harmonisation of accounting, regulation of cost accounting, methods of cost optimisation.

The qualification work is devoted to the study of theoretical aspects and methodological approaches to accounting for direct production costs, as well as their analysis and optimisation.

The aim and objectives of the qualification work are to theoretically and practically substantiate the methodology for accounting, analysis and optimisation of direct production costs of an enterprise.

The object of the study is the financial and economic activities of BC BUDRES PROM LLC.

The qualification work reveals the economic content of direct production costs; reviews the regulatory and legal support for accounting for direct production costs; outlines the place and role of the analysis of direct production costs of an enterprise; describes the methodology for accounting for direct production costs; substantiates the directions for improving the accounting for direct production costs; and analyses direct production costs.

Based on the results of the research, proposals for improving the accounting and analysis of direct production costs have been formulated, which will contribute to the effective development of business management in general. The recommendations and proposals set out in the qualification work are aimed at use in the practical activities of business entities, analysts, auditors and scientists studying this issue.

Ім'я користувача:
Потокі Габор Федорович

ID перевірки:
1015197809

Дата перевірки:
23.05.2023 09:27:01 CEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
23.05.2023 09:47:57 CEST

ID користувача:
100011748

Назва документа: Іжак С. Diploma 20052023++

Кількість сторінок: 101 Кількість слів: 21236 Кількість символів: 165482 Розмір файлу: 2.54 MB ID файлу: 1014875129

18.7% Схожість

Найбільша схожість: 2.51% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1008039275)

17.7% Джерела з Інтернету

968

Сторінка 103

5.91% Джерела з Бібліотеки

32

Сторінка 124

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

12